

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

R. Klumpes (GroenLinks)

(d.d. 20 augustus 2020)

Nummer

3655

Onderwerp

Opschorting Sanering Voormalig EMK-Terrein

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Pal naast Krimpen a/d IJssel bevindt zich op bedrijventerrein Stormpolder ca. 5,3 hectare van de meest vervuilde grond van Nederland. Dit betreft hier het voormalige EMK-terrein.

Al in 1980 bleek, dat de volledige verwijdering van de bodemverontreiniging te veel geld zou gaan kosten en is gekozen voor een IBC-maatregel (Isoleren, Beheersen en Controleren). De verticale isolatie bestaat uit het aanbrengen van een stalen damwand waar het terrein begrensd wordt door water en een cementbentonietwand bij de grenzen met land. Verder is het terrein afgedekt met onder meer puin en slakken met daarboven een asfalt laag.

In 1986 vorderde het toenmalige ministerie van VROM dit terrein met de bedoeling om te voorkomen dat het ooit weer gebruikt zou gaan worden.

Later bleek, dat het waterpeil bleef stijgen binnen de geïsoleerde voorzieningen. Om een te hoge druk op de damwand te voorkomen wordt het sterk verontreinigde grondwater opgepompt en gezuiverd alvorens te worden geloosd. Dit is een maatregel die al sinds 1994 wordt toegepast en volgens een artikel uit 2012 heeft deze tot op dat moment al zo'n 10 miljoen Euro gekost¹. Daarna is deze Status Quo gehandhaafd en zal dat bedrag aanzienlijk zijn toegenomen.

1. *Is de Provincie op de hoogte van de kosten die tot op heden zijn gemaakt? Is een deel ervan Provinciaal geld?
Zo ja: hoe groot is dat deel? En wanneer is dat uitgegeven.
Kan GS aangeven in welke financiële stukken deze informatie is terug te vinden?*

Antwoord

Het Rijk heeft de sanering eind jaren tachtig volledig zelf betaald. De provincie heeft geen inzicht in de kosten daarvan. Door een te hoge grondwaterstand en als gevolg daarvan wijkende damwanden moest in 1994 een bemaling worden geplaatst. De provincie heeft vanuit haar rol als bevoegd gezag Wet

¹ Bron: https://engineers.nl/cms/images/stories/bestanden/Artikel_EMK_terrein.pdf

bodembescherming (Wbb) de nazorgkosten van deze bemaling voor haar rekening genomen. De jaarlijkse kosten bedroegen plm. € 250.000. De kosten voor deze nazorg werden gedekt vanuit het provinciaal Wbb-budget. Deze bemaling is tot en met 2018 op kosten van de provincie in bedrijf geweest. De nazorgkosten voor het EMK-terrein werden tot en met 2018 opgenomen in de jaarlijkse opdrachtbrieven aan de DCMR. De nazorgkosten van het EMK-terrein maakten tot en met 2018 onderdeel uit van het budget bodem dat jaarlijks werd vastgesteld. Tot slot kan worden gemeld dat Provinciale Staten in 2015 bij de vaststelling van de voorjaarsnota 1,5 miljoen euro beschikbaar hebben gesteld voor de bodemsanering van het EMK-terrein onder de voorwaarde dat de sanering een locatie oplevert zonder eeuwigdurende actieve nazorg. Dit bedrag is nog niet uitgekeerd aan het Rijk (zie verder vraag 11).

Eind 2018 is in opdracht van het ministerie Infrastructuur & Waterstaat het project ter sanering en herontwikkeling gestart.

2. *Is de Provincie betrokken bij dit project?
En zo ja: Op welke manier en in welke hoedanigheid?*

Antwoord

Op 13 mei 2015 is door 4 overheden (Rijk, provincie Zuid-Holland, gemeente Krimpen aan den IJssel en het hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard) de *Bestuurlijke Overeenkomst Sanering en Herontwikkeling EMK-terrein* ondertekend. In dit document zijn afspraken gemaakt over de sanering en de herinrichting van het EMK-terrein. In de bestuursovereenkomst is in artikel 9 vastgelegd dat partijen met elkaar in overleg treden als zich (on)voorzienbare omstandigheden voordien die gevolgen hebben voor de uitvoering van de bestuursovereenkomst. Om die reden wordt de provincie als medeondertekenaar van de bestuursovereenkomst regelmatig door de projectleiding ambtelijk en bestuurlijk geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van de vastgelegde afspraken in de bestuursovereenkomst.

3. *Welk doel streeft de Provincie na op het voormalige EMK-terrein?*

Antwoord

De provincie streeft vanuit haar provinciaal belang (milieu hygiënisch, ruimtelijk en economisch) 2 doelen na:

1. Het kunnen beëindigen van de eeuwigdurende nazorg;
2. Het realiseren van een aantrekkelijk bedrijventerrein (5,5 hectare) voor maritieme bedrijvigheid.

Op de officiële website voor het project Saneren en Herontwikkeling Stormpolderdijk (<https://stormpolderdijk.nl/>) is sinds 23 Juli 2020 een bericht te lezen, dat het ministerie een pas op de plaats maakt voor een heroriëntatie van het project.

De reden van de pas op de plaats betreft nieuwe inzichten en een voortdurende onzekerheid over het tijdstip, waarop de bodemsanering kan starten. De voornaamste oorzaak is de landelijke problematiek met de thermische reiniging van de grond. Er is verder ook gebleken, dat de huidige staat van de stalen damwand langs de Sliksloot

een veilige diepere ontgraving tijdens de bodemsanering belemmert. Daarnaast blijkt, dat de huidige omvang van de verontreiniging groter is dan voorzien en zijn er meer ondergrondse obstakels aan het licht gekomen.

GroenLinks maakt zich zorgen over deze nieuwe feiten. Er is al jaren voortdurend onderzoek verricht en toch blijkt nu opnieuw dat de grond nog ernstiger vervuild is dan eerder gebleken is.

4. *Is de Provincie op de hoogte van deze nieuwe inzichten?*

Antwoord

De provincie is in overeenstemming met de gemaakte afspraken in de bestuursovereenkomst tijdig geïnformeerd over bovengenoemde recente ontwikkelingen. Zie ook antwoord op vraag 2.

5. *Welke stoffen bevinden zich volgens de laatste stand van zaken in de grond, die een gevaar voor de volksgezondheid en het milieu kunnen vormen? Om welke concentraties gaat het dan? En op welke diepte? Hoe verhouden de huidige metingen zich t.o.v. de eerdere onderzoeken.*

Antwoord

Het onderzoeken van de bodem is altijd de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het terrein (hier het Rijk). De EMK-verontreiniging bestaat uit een mix van diverse verontreinigingen, waaronder minerale olie, vluchtige aromaten (BTEX), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK), fenolen en cresolen. De concentraties in de grond zijn zeer hoog (tot tienduizenden mg/kg droge stof en pure olie en teer). Deze bevinden zich op enkele meters diepte. De bodemverontreiniging is bij de IBC-sanering afgedekt met 3 opeenvolgende lagen: laag AVI-slakken, een schone leeflaag van geel zand en vervolgens afgesloten met een laag asfalt. Ook de concentraties in het grondwater zijn zeer hoog (tienduizenden ug/l). Het grondwater is ook ingepakt bij de IBC-sanering. De waterstand binnen de IBC-locatie wordt beheerst door een kleine onttrekking. Dit water wordt op de locatie gezuiverd voordat het geloosd wordt op de riolering.

De gemeten concentraties bij de recente metingen zijn in dezelfde orde grootte als aangetroffen bij eerdere onderzoeken.

Bij recent onderzoek is een PFAS-verontreiniging aangetoond in de AVI-slakken. De PFAS-gehalten in de grond liggen beneden de huidige (toepassing)normen.

6. *Wat zijn de ondergrondse obstakels waarover wordt gesproken op bovengenoemde officiële website?*

Antwoord

Oude ondergrondse funderingen en puinverhardingen en sloopmateriaal van het voormalige bedrijventerrein. Dit is bij de IBC-sanering allemaal blijven zitten en is integraal afgedekt.

7. *Wat heeft ertoe geleid, dat de huidige mate van vervuiling nu pas boven tafel is gekomen en niet tijdens eerdere onderzoeken? En kunnen we er nu van verzekerd zijn dat alles goed in kaart is gebracht? Gaarne een toelichting!*

Antwoord

Gezien de complexiteit van bodemonderzoek op deze verontreinigde locatie is het bij de voorbereiding van de sanering niet mogelijk geweest om alles tot in detail in beeld te brengen. De aannemer heeft ervoor gekozen om de sanering uit te voeren in een grote tent om de mogelijke stankoverlast voor de omgeving zoveel mogelijk te minimaliseren. Voor de juiste positionering van de tent bij de sanering is door de gecontracteerde aannemer meer detailonderzoek gedaan naar de exacte ontgravingsgrenzen. Deze zijn nu met voldoende zekerheid in beeld gebracht.

Volgens een rapport uit 2011² zijn er verontreinigingen (zware metalen) aangetroffen, waarvan onduidelijk is, of de herkomst van het voormalige EMK-terrein is voor de isolatiemaatregelen of erna?

8. *Zijn er inmiddels recentere onderzoeken bekend, die hier uitsluitsel over kunnen geven?*

Zo ja: welke conclusie kan hieruit dan worden getrokken?

Zo nee: zou dit dan niet moeten worden onderzocht?

Antwoord

Uit onderzoeken³ in het verleden is geconcludeerd dat er buiten de IBC-locatie geen EMK-verontreinigingen aanwezig zijn. Vrijwel de gehele Stormpolder is in het verleden opgehoogd met baggerspecie. Verontreinigingen buiten het EMK-terrein zijn aan de baggerspecie te relateren.

9. *In de huidige toestand: bestaat er het risico, dat de damwand aan het lekken is, op korte dan wel lange termijn gaat lekken of dat er op een andere manier iets misgaat en verontreiniging weet te ontsnappen uit de isolatie?*

Zo nee: waarom niet?

Zo ja: welke middelen staan de Provincie ten dienste een dergelijke calamiteit te voorkomen dan wel te beperken?

Antwoord

In de huidige toestand is het antwoord nee. Zolang de huidige beheeronttrekking met bijbehorende grondwaterzuivering aan de binnenzijde van de damwand zorgvuldig in stand wordt gehouden is er geen risico op verspreiding van verontreiniging. Dit wordt gewaarborgd door het systeem regelmatig te controleren.

²

<https://archieff13.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20150817120737/http://www.krimpenaandenijssel.nl/Int/emk/Onderzoek/Eventuele-verontreiniging-buiten-het-terrein.html>

³ Bronnenonderzoek:

Aanvullend bodemonderzoek EMK-terrein, Geofox-Lexmond, oktober 2011
Milieukundig onderzoek omgeving EMK-terrein, BK Ingenieurs, maart 2015

De bovengenoemde heroriëntatie maakt onderdeel uit van een stappenplan dat opgesteld gaat worden in overleg met betrokken bestuurlijke partners, waaronder de Provincie.

10. *Welke insteek heeft de Provincie bij het opstellen van dit Stappenplan?*

Antwoord

De insteek van de provincie is tweeledig: het kunnen beëindigen van de eeuwigdurende nazorg én het realiseren van een aantrekkelijk bedrijventerrein (zie ook vraag 3). Met onze insteek willen we samen met onze partners komen tot een weloverwogen (financieel) haalbare robuuste eindoplossing voor het EMK-terrein.

11. *Is Gedeputeerde Staten bereid om Provinciale Staten actief te informeren over het proces bij het opstellen van het stappenplan en over de definitieve uitwerking ervan?*

Antwoord

De verwachting is dat wij eind 2020/begin 2021 beschikken over een uitgewerkt voorstel waarover wij u dan actief zullen informeren. Dat is ook het moment dat de provincie moet bepalen of de in 2015 toegezegde bijdrage van 1,5 miljoen euro aan deze sanering beschikbaar wordt gesteld voor dit project. In 2015 is als voorwaarde voor deze bijdrage vastgelegd dat de provinciale bijdrage alleen beschikbaar komt als de hersanering een locatie oplevert zonder eeuwigdurende actieve nazorg.

Indien t.b.v. het saneren de grond thermisch wordt gereinigd, zal zij na het afgraven verplaatst moeten worden. De grond zit echter vol met PFAS. De Provincie heeft hierbij een vergunningverlenende taak.

12. *Kan er voor het verplaatsten van deze grond een vergunning worden afgeleverd? Zo nee: waarom niet?*

Zo ja: onder welke condities?

Antwoord

Bij sanering komt thermisch te reinigen grond vrij die afgevoerd wordt naar een thermische reiniger in de Eemshaven. In principe is binnen het gesloten contract de aannemer verantwoordelijk voor afvoer en reiniging van de grond en is de grond op dat moment geen eigendom meer van het Rijk

Overigens is het niet zo dat de grond vol zit met PFAS. De PFAS komt met name voor in de AVI-slakken. Op enkele plekken direct onder de laag met AVI-slakken wordt in de grond PFAS aangetroffen. De PFAS-gehalten in de grond liggen beneden de toepassingsnormen. De aanwezigheid van PFAS is daarmee geen belemmering voor het thermisch reinigen van deze grond. De thermische reiniging is bedoeld om de grond vrij te maken van de EMK-verontreinigingen en geschikt te maken voor hergebruik. De grond voldoet na reiniging aan de toepassingsnormen (ook voor PFAS). Op het saneringsplan is een beschikking

(vergunning) afgegeven. Vanuit de Wet bodembescherming (Wbb) heeft de provincie daarmee alleen een toezichhoudende functie.

Den Haag, 15 september 2020

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, plv. voorzitter,

drs. H.M.M. Koek F. Vermeulen